

Maar toch, zoo gaan niet alle nachten voorbij, en aldus stil in rustigen slaap te mogen verzuken, is lang niet iedereen deel.

We spreken nu nog niet over wie moet opblijven voor zijn levendaad. De schuldwaarde mag, omdat de nacht ingaat, zijn post niet verlaten. Een stad zonder nachtoplicht zou een dorado voor dieven en inbrekers zijn. Bij het geslacht moet ook in de nacht gewaakt. In onze hospitalen moet ook de nacht de wacht worden betrokken. En ook in het particuliere gezin moet de zorgzame moeder bij het slekbed van haar bevelling. Men weet, wat strijd nog steeds gevoerd wordt, om aan wie in de bakkerij slooft en zweegt, zijn nachtrust te verzekeren. Zoo is er schier op elke terrein een worsteling aangegaan tusschen ons drukke leven, dat op nachtdienst tot zelfs bij de telegraaf en op nachtreinen roept, en den eisch om nachtrust, die steeds luider begint te weerklinken. En dit geldt dan ook voor de menschen, die geheel afgelegen nog van de inbreuk op deze nachtrust, die leed en ongeval met zich brengt.

Job, de lijder der oudheid, heeft in al zijn pijnslijden ook *de nacht* gekend, en het is uit zo diepe zieleervaring dat hij 't Elías den Themaniet ten beschied gaf, hoe zijn nachten hem steeds meer „nachten der moete“ werden. „Nachten der moete“ drukt zo scherp en sterk het omgekeerde van de levensorde uit. Naar de levensorde die God voor ons instelde, is de dag voor de moete, en de nacht om uit die vermoeidheid, door rust, weer op volle kracht te komen. Doch wordt 't nu na een dag van bange vermoeienissen nog een „nacht der moete“ er overheen, dan wordt de orde omgekeerd, de levenskracht uitgeput, de geest in ons verward, en voegt zich een stuk historie aan ons leven toe van zielekracht ontenuwende en ons verterende weedom.

Als 't zenuwleven overspannen raakt, krankheid 't evenwicht in ons gestel breekt, bloedandrang naar 't hoofd ons overspannt, en we, hoe we ook weeten en ons ontvenden, den slaap maar niet vatten kunnen, dan overkomt ons tweemaal steeds tegelijk. We missen dan voorreest den nieuwen toevloed van kracht dien alleen de rust van den slaap ons brengen kan, en ten andere verspillen we in onze slapeloosheid geheel noodeloos nog een zeer aanmerkelijk deel van de kleine kracht die ons resiste. Bij ernstige krankheid is 't daarom altoos de eerste vraag: hoe is de nacht geweest? Luidt dan 't antwoord gunstig, dan is er weer hoop, maar ook, was de nacht slecht, dan voelt ge terstond dat de toestand weer verergerde.

Toch is krankheid of zenuwspanning niet 't eenige dat ons den slaap rooft. Ook de spanning van de taak die ons des morgens wacht, kan den slaap van onze oogen weeten. Een veldheer die vroeg in den morgen een beslissend veldslag moet leveren, zal bijna altoos den geheelen nacht wakker liggen, en zelfs nauwelijks uit zijn kleeren komen. En zo kan 't, zij 't al op mindere schaal, zelfs den jongen man overkomen, die den volgenden dag zijn examen heeft af te leggen, of den redenaar die voor 't volk of in 's lands raadzaal moet optreden, en zijn moede hoofd maar niet ontlasten kan. De dag die aanstaande is, werkt dan op den nacht die voorafgaat, te sterk in, en lang niet zelden is op den dag de volvoering van de levens-taak mislukt, juist doordat de nacht in te groote spanning doorworsteld was. Verreweg de meeste kinderen der menschen weten dat niet van af. Op heel het platteland zijn 't meestal nachten der verkwikking, om de nachten der moete aan de groote steden over te laten. Maar voorts is ook de aard van onze levendaad van zoo overwegenden invloed op onze nachtrust. Hoe hooger de taak, des te onrustiger zijn onze nachten, en de groote massa vormt er zich geen denkbeeld van, hoe vreemd de historie van den nacht te staan komt voor wie geroepen is bij 't krankbed of in gewichtige landzaken de verantwoordelijkheid op zich nemen.

Toch is ook hier een keerzijde. Een nacht met halven slaap, maar met een verrijkt innerlijk bezig zijn, kan ons wel vermoeien, doch geeft anderzijds toch ook weer zoo geheel eenige winste. De psalmist zong van dat wakkerliggen zoo roerend schoon:

Wanneer ik op mijn legerste, Aan U gedenk in stille nachten, Dan peinst mijn ziel met al haar krachten, Hoe Gij voor mij bent in angst en wee, Als mij de vijand wil 't omringen, Mij vaardig zijt ter hulp geweest! Dies zal ik nu ook onbevreesd, In schaduw van uw vleugelen zigen.

Lezing van het Evangelie toont 't ons dan ook telkens weer, hoe rijk de betekenis was, die de nacht voor Jesus had. „Als het nu diep in den nacht was, zoo verhaalt Markus ons, opgestaan zijnde, ging Jesus uit en ging heen in een woeste plaats, en bad aldaar“. Een andermaal verhaalt Lukas ons, dat Jesus heel „den nacht overbleef in 't gebed“. Zelfs van de laatste dagen zijns levens lezen we: „Des daags nu was Jesus leereende in den tempel, maar des nachts ging hij uit en vernachtte op den Olijfberg“. Nicodemus werd des nachts door Jesus ontvangen. En toen Jesus aan den vooravond van zijn sterven naar Gethsemane uitging, en Judas kwam op til was, voegde Johannes er zoo uitdrukkelijk bij: „En het was nacht“.

En al droeg dit alles nu bij Jesus een geheel eenig karakter, toch toont heel de Schrift ons, hoe ook de helden in 't geloof die God vreesden, een eigen leven in den nachtkenden, was juist de sterkte van het geloof in aanwies. „Bij nacht, zoo zong David het uit, onderwijzen zij mijn pieren“. Een andermaal betitelt de psalmist: „In den nacht overleide ik in mijn hart“. In den rijklijken 139den Psalm betitelt David: „Als ik zegde, de duisternisse zal mij immers bedekken, dan is de nacht een licht om mij“. In Jesaja 26 jubelt al Gods volk: „Met mijn ziel heb ik u begeerd in den nacht, ook zal ik met mijn geest die in mijn binnenste is, u roep zoeken“. Het is voor de vromen in hun nachten altoos van twee kanten tegelijk. Enerzijds jubelen ze, dat „God hun psalmen geeft in den nacht“, maar ook anderzijds dat 't hun in 't nachtelijk uur zoo bange kan zijn, dat ze den ganschen nacht „hun legerste in hun tranen swemmen doen“.

De nacht is zoo wonderbaar. In den donkeren nacht woelt 't demonische. Denk slechts aan Gethsemane. Denk maar aan zoo menige samenwering die in den nacht voldegen is. Vraag u maar af, wat misdaad en gruwel in den nacht zich aantrekt. En niet minder, wat sonde van zinnelijkheid en zelfverwerping ons menschelek leven in de ure van den nacht, vooral in onze groote steden, ontrent. Sataan mint den nacht.

Maar van Gods zijde wringt en werkt juist in het nachtelijk uur kracht des Geestes tegen

dat zondig drijven in. In het nachtelijk uur zijn de discipelen aan Jesus gekeerd, maar ook in 't nachtelijk uur sterkte Jesus door 't gebed de kracht, die ons voor eeuwig redden zou. Het stuk wereldhistorie dat eens bij Golgotha, en sinds in het leven der geloofshelden en heldinnen, bijzonderlijk in het nachtelijk uur is afgespeeld, wilt 't zelfs in belangrijke van wat de dag bij 't licht der zon ons gebracht heeft. Het was in den nacht dat de heerschen Gods 't „Kere zij God in de hoogte hemelen!“ uitsong in Efratha's velden. Meer nog in den nacht dan bij 't licht van den dag hebben de mannen Gods hun heilige gezichten gezien.

En ook nu nog blijft 't als van ouds. De nacht die rust zou brengen, brengt maar al te vaak vermoeienissen en lijden des geestes, maar klaag daarom niet over elke nacht die slapeloos verliep.

Rijk van God geregende mannen en vrouwen hebben zoo telkens betuigd, dat ze juist voor hun slapeloze nachten God soms danken konden, en dat ze om niets die heerlijke nachten hadden willen missen.

Dr. A. K.

Amsterdam, 11 April 1913.

Het Congres voor Evangelisatie, deze week te Amsterdam gehouden, mag in elk opzicht wel geslaagd heeten. De opkomst ging de verwachting verre te boven. Er heerschte opgewektheid en geestdrift. De leiders van de verschillende onderwerpen toonden op de hoogte te zijn van de te behandelen stof en gaven menig kostelijk referaat. De discussie droeg een ernstig en broederlijk karakter ook waar op enkele punten verschil van inzicht bleek. Menige uitnemende praktische raad werd in de afdelingsvergaderingen gegeven.

Het is te hopen, dat het Comité, waarvan het congres uitging, zorg zal dragen, dat de acta in goedversorgen vorm worden uitgegeven, evenals bij het Sociaal Congres, en daardoor aan de Kerken een handleiding zal worden geboden voor den arbeid der Evangelisatie.

Als eerste proeve is dit congres metterdaad uitnemend geslaagd.

Kerk of Kerkenordening.

De Waarheidsvriend, die notitie nam van onze opmerking, of het niet beter is te spreken van de Gereformeerde Kerken in Nederland, dan van de Gereformeerde Kerk, stemt toe, dat onze vaders niet bang waren om van Kerken in het meervoud te spreken, maar vraagt of in het door haar bedoelde verband (ze sprak over de Kerkenordening) het gebruik van het meervoud toch niet foutief zou geweest zijn. Immers, gelijk uit de Fransche en Latijnsche vertaling blijkt (ordre de l'Eglise en ordo Ecclesiae), is het woord Kerken of Kerke in Kerkenordening geen meervoud maar enkelvoud.

De juistheid dezer opmerking geven we voelstoots toe, in zooverre het verklarings-betref van de uitdrukking Kerkenordening. Evenals in Kerkenraad is in Kerkenordening het woord Kerken geen meervoudsvorm, maar een thans verouderde genitief-vorm van het enkelvoud. Zoals Kerkenraad is de raad der Kerk, zoo is Kerkenordening de orde van (of voor) de Kerk. Alleen de conclusie, die de Waarheidsvriend hier uit trekt, wil, alsof het woord Kerk (enkelvoud) hier dus zou moeten op de gezamenlijke Kerken, die in één kerkverband leven, is onjuist. Het best kan dit wel blijken, wanneer men het woord Kerkenordening vergelijkt met het woord gemeentewet; omdat gemeente hier enkelvoud is, zal toch wel niemand beweren, dat er maar één gemeente is in Nederland, bestaande uit plaatselijke afdeelingen; ieder voelt, dat gemeentewet zeggen wil, de wet, die gegeven is voor elke plaatselijke gemeente. De genitiefvorm duidt in zulke gevallen de soort aan. En zo is het ook hier. Kerkenordening wil niet anders zeggen, dan de orde, die voor elke plaatselijke Kerk heeft te gelden. Ook de inhoud van de Kerkenordening zelf toont dit aan, want de Kerkenordening begint niet met algemeene bepalingen over het bestuur der Kerk (in algemeenen zin) te geven, maar handelt over de plaatselijke Kerk, haar ambten enz. Het is dus de orde, die de gezamenlijke Kerken in hare Synode, voor elke Kerk hebben vastgesteld en waarnaar elke Kerk heeft te leven. Dat het foutief zou wezen, in verband met het woord Kerkenordening van Kerken te spreken, kunnen we derhalve niet toegeven; eer omgekeerd blijkt uit het woord Kerkenordening juist, dat onze vaders altoos uitgingen van de plaatselijke Kerk.

Ouders of getuigen?

X.

Is het dus tot meerderen waarborg van de Christelijke opvoeding van het te doopen kind niet alleen geoorloofd, maar zelfs gewenscht, dat de ouders van het kind mede de doopvragen beantwoorden, zoo zou hier tegen alleen dan ernstig bezwaar kunnen worden ingebracht, wanneer deze doopvragen zelf iets inhielden, waarop deze ouders niet antwoorden konden zonder aan de waarheid te kort te doen. Elke leugen in het heilige moet vermeden worden, en wanneer de openlijke declaratie, dat de ouders met de doopvragen van ons formulier instemden, een leugen zou zijn, dan zouden niet alleen de ouders die verklaring niet mogen afgeven, maar ook de Kerkeraad niet mogen toelaten, dat de ouders deze vragen beantwoorden. Niet alleen wie zelf liegt, maar ook wie een leugen toelaat en uitlokt, staat schuldig voor het aangezicht des Heeren. En al kan de Kerkeraad natuurlijk niet over de innerlijke waarheid of onwaarheid van lemans verklaring oordeelen, zoodat de verantwoordelijkheid van die verklaring altoos voor rekening blijft

van hem, die haar heeft afgelegd, toch zou de Kerkeraad, wetende, dat die verklaring een leugen was en moest zijn, zulk een verklaring niet mogen vragen, zonder mede aan de zonde van onwaarheid zich schuldig te maken. De vraag is dus niet, of de ouders, die deze doopvragen beantwoorden, dit altoos in oprechtheid doen, maar of de eigenaardige positie, waarin ze verkeerden, doordat ze nog geen belijdenissen hebben afgelegd, maakt, dat ze deze doopvragen zonder aan de waarheid te kort te doen, niet beantwoorden kunnen. Zoo wordt het gesteld door degenen, die aan deze ouders het beantwoorden dezer doopvragen verbieden willen, en dit moet dus onderzocht worden.

Leest men nu de doopvragen zelf na en onderzoekt men, of deze doopvragen dan metterdaad iets inhouden, wat zonder schending der waarheid door deze ouders niet beantwoord kan worden, dan blijkt reeds terstond, dat hiervan althans bij de eerste en laatste doopvraag geen sprake kan wezen. Beide deze doopvragen raken toch niet den subjectieven toestand van den vader, maar raken het kind, dat gedoopt zal worden. De eerste doopvraag, die niet anders dan een korte resumptie is van hetgeen in het voorafgaande formulier over den kinderdoop geleerd is, geeft den grond aan, waarop de doop berust. Zij luidt: „hoevel onze kinderen in zijnde ontvangen en geboren zijn, en daarom aan allerhande ellende, ja aan de verdoemenissen welke onderworpen zijn, of zij niet bekent, dat ze in Christus geheiligd zijn en daarom als lidmaten zijner gemeente behoeven gedoopt te worden?“ De Kerk stelt deze vraag voorop, omdat ze er prijs op stelt, dat de ouders openlijk zullen betuigen, waarom ze den doop voor hun kind zoeken en met welk recht zij dien doop vragen. Het moet blijken, dat dit niet geschiedt uit superstitie of bijgeloof, maar evenmin uit sleur of gewoonte. In ons oudste doopformulier, door Lasco opgesteld, was deze eerste vraag in tweeën gesplitst en kwam deze bedoeling mischien nog beter uit. De eerste vraag luidde: „verklaart ge, dat deze kinderen, welke gij ten doop aanbedt, ook zijn het raad van deze Kerk, opdat ze door onzen dienst hier wettig gedoopt mogen worden?“ Daarop volgde dan de tweede vraag: „bekent ge ook, dat deze onze leer, die gij aangaande den doop en zijn verborgenheden gehoord hebt, waarachtig is en dat onze kinderen wel van nature (gelijk wij allen) kinderen des toorns en des doods zijn, maar dat ze nu met ons in het Goddelijke verbond om Christus wille begrepen zijn, en daarom met het door Christus ingestelde zegel van de aanneming zijner gerechtigheid, ik bedoel met den Doop, gewisselijk behooren verzegeld te worden?“

Waarom de ouders op deze vraag, ook al hebben ze zelf nog geen belijdenissen des geloofs afgelegd, niet in oprechtheid ja kunnen antwoorden, is niet wel in te zien. Indien ze niet geloofden, dat hun kinderen, die in zichzelf verdoemelijk zijn, in Christus geheiligd en daarom lidmaten zijn van Christus gemeente, dan zouden ze hun kind niet ten doop mogen aanbieden. Heel het recht van den kinderdoop berust toch naar Gereformeerde opvatting daarop, dat de kinderen der geloovigen in Christus geheiligd en lidmaten van zijn gemeente zijn. Een van tweeën dus: of deze kinderen behooren niet tot het semen Ecclesiae, tot het raad der Kerk, en zijn niet in Christus geheiligd, maar dan kunnen ze ook niet gedoopt worden. Of wel, trots de zonde der ouders mag de Kerk deze kinderen nog wel tot het zaad des verbonds rekenen en hun den doop schenken, maar dan kan er ook geen onwaarheid in liggen, dat de ouders van dit kind dit felt belijden en erkennen.

En evenmin als de eerste doopvraag moeilijkheid oplevert, doet dit ook de derde doopvraag, die de opvoeding van het te doopen kind raakt. Deze vraag behelst de belofte, dat de vader zijn kind, wanneer het tot zijn verstand zal gekomen zijn, in de voor-seide leer naar zijn vermogen zal onderwijzen of doen en helpen onderwijzen. Waarom deze vraag bij den doop gesteld wordt, is reeds vroeger aangewezen. Ze komt alleen in de Gereformeerde doopformulieren voor en is typisch voor de Gereformeerde doops-beschouwing. De doop is geen magisch middel om de bovennatuurlijke genade in het hart van het kind uit te storten, maar is het zegel van de inlijving van het kind in de gemeente van Christus en mag alleen dan worden bedienend, wanneer er zekerheid bestaat, dat het kind, groter geworden, in de Christelijke religie zal worden opgevoed. Dat is het echt-Gereformeerde standpunt, dat in deze derde doopvraag tot uiting komt. Nu is het zeker waar, dat deze belofte wanneer ze wordt afgelegd door ouders, die nog geen belijdenissen des geloofs hebben gedaan, aan de Kerk geen genoegen kan weeten, en zij daarom eischen moet, dat naast de ouders in dit geval ook getuigen moeten optreden, maar op zichzelf ligt in de beantwoording van deze vraag door de ouders daarom nog geen onwaarheid opgesloten. Onwaar zou dit antwoord alleen dan zijn, wanneer de ouders niet van zins waren het kind een Christelijke opvoeding te geven, maar in dat geval zou de doop zeker niet bedienend mogen worden. Want de belofte van den getuige, dat hij voor deze Christelijke opvoeding zal zorgen, kan alleen daarop steunen, dat de ouders zelf zich bereid verklaard hebben tot die Christelijke opvoeding mede te werken. Hebben de ouders die verklaring vooraf aan den getuige afgelegd, waarom zou het dan ongeoorloofd wezen, dat ze deze verklaring ook openlijk voor de ooren der geheele gemeente herhaalden?

Alleen de beantwoording van de tweede doopvraag levert voor zulke ouders eenige moeilijkheid op, omdat deze vraag nu niet geldt den staat of de opvoeding van hun kind, maar hun zelf. Gevraagd wordt toch: of zij de

leer, die in het Oude en Nieuwe Testament en in de Artikelen des Christelijken geloofs begrepen is en in de Christelijke Kerk alhier geleerd wordt, niet bekennen de waarachtige en volkomene leer der zaligheid te wezen? Deze tweede doopvraag, die in de oudste liturgie onzer Kerken ontbreekt, is door Datheen ontleend aan het doopformulier van Calvijn en staat in het nauwste verband met de gewoonte, die reeds in de oudste Christelijke Kerk voorkwam, om bij den Doop instemming te vragen met de Apostolische Geloofsbelijdenis. Wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal talig worden, was de regel door Christus voor den doopgegeven, en geen volwassene mocht daarom gedoopt worden zonder vooraf zijn geloof voor de gemeente te hebben beliden. Met den kinderdoop kwam men echter in moeilijkheid, omdat de kinderen natuurlijk hun instemming met de Geloofsbelijdenis der Kerk nog niet konden betuigen, en, gelijk we later zullen aantoonen, is het juist daarom, dat men bij den doop dezer kinderen sponsoren of getuigen deed optreden, die uit naam van het kind deze geloofsbelijdenis aflegden, gelijk dit nog in de Roomsche en Lutherische Kerk gebruikelijk is.

Zulk een geloofsbelijdenis uit naam van den doopling door ouders of getuigen afgelegd is op zich zelf niet ondenkbaar. Wanneer een volwassene, die stom is, gedoopt wil worden kan hij zeer goed een ander laten geven die geloofsbelijdenis uit zijn naam uit te spreken, gelijk dat in de oude Christelijke Kerk dan ook metterdaad gewoonte was. Maar natuurlijk is dit onmogelijk bij een klein kind, dat nog geen bewustzijn bezit, en derhalve ook niet de geloofsbelijdenis der Kerk niet instemmen kan. Heel deze ceremonie bij de Roomsche en Lutherische Kerk, waar de vader of getuige uit naam van het kind antwoordt op de doopvragen is daarom innerlijk onwaar en de Gereformeerde Kerken hebben deswege volkomen terecht dit gebruik afgeschaft. Wel vragen ook zij bij den doop instemming met de geloofsbelijdenis der Kerk aan de ouders of getuigen, maar deze geloofsbelijdenis wordt door hen afgelegd niet uit naam van het te doopen kind, maar uit hun eigen naam. En dit geschiedt niet, omdat bij den doop het geloof der ouders in de plaats zou treden van het geloof der kinderen, gelijk wel door sommigen beweerd wordt, maar omdat de Kerk geen andere kinderen doopen mag dan de kinderen der geloovigen, omdat alleen voor deze kinderen de belofte des Verbonds is geschenken, waarvan de doop het zegel is. Om zich te vergewissen, dat de Kerk metterdaad te doen heeft met een kind des Verbonds, wordt daarom naar het geloof der ouders onderzocht gedaan. Hier komt in de tweede plaats bij, dat de Kerk om de zekerheid te hebben, dat het te doopen kind in de „voorzelde leer“ zal worden opgevoed, vooraf instemming met deze leer der Kerk van de ouders (of van de getuigen, die waarborg voor deze Christelijke opvoeding geven) vragen moet. Indien deze instemming met de leer der Kerk ontbreekt, zou de daarop volgende belofte geen zin hebben. Wie toch vijandig tegenover de leer der Kerk staat, kan niet beloven zijn kinderen in de leer der Kerk te zullen opvoeden. Alleen in den laatste bedoel den zin wordt de tweede doopvraag derhalve ook aan de getuigen gesteld, gelijk onze vaders er ook altoos op hebben aangedrongen, dat de ouders geen andere getuigen bij den doop zouden laten optreden, dan die met de leer der Kerk instemden. Nu is het zeker waar, dat het beantwoorden van deze tweede doopvraag door ouders, die nog geen geloofsbelijdenis hebben afgelegd omdat ze bijv. zichzelf nog niet waardig achten om ter Avondmaal te gaan, moeilijkheid oplevert. Zelfs mag men zich hier niet behelpen met de uitvlucht, dat in deze tweede doopvraag alleen gevraagd wordt naar een bloot verstandelijke aannemen van de Belijdenis der Kerk, zonder dat het hart er mede instemt, terwijl bij de belijdenis des geloofs voor het Avondmaal het geloof des harten zoo vereischt wordt. Zulk een scheiding tusschen Doop en Avondmaal mag niet gemaakt worden. Beide zijn Sacramenten van een en hetzelfde Genadeverbond, en men staat als geloovige bij den doop van zijn kind in geen andere kwaliteit, dan die wanneer men zelf deelneemt aan den heiligen Disch. De vraag zelf wijst dit ook uit. Er wordt niet gevraagd of men de belijdenis der Kerk voor waar houdt met zijn verstand, maar of men bekent, d.w.z. belijdt en van harte geloofd, dat deze leer de waarachtige en volkomene leer der zaligheid is, en wie dat in waarheid bekennen kan, die is een geloovige. Het is daarom zeker niet consequent, wanneer men bij het Avondmaal weigert deze belijdenis des geloofs af te leggen, maar daarentegen wel bereid is dit geloof te belijden bij den doop van zijn kind. Maar die inconsequentie behoeft daarom nog niet altoos een innerlijke onwaarheid te wezen. Gelijk we toch vroeger reeds hebben opgemerkt, komt het niet-afliegen van de belijdenis des geloofs voor het Avondmaal in vele gevallen daaruit voort, dat men de betekenis van dit belijdenis doen niet goed verstaat, het toetreden ten Avondmaal beschouwt als een bijzondere geloofsdaad, waarvoor de volle verzekerdheid des geloofs noodig is, en daarom huiverig is tot deze geloofsbelijdenis over te gaan. Maar juist daarom is het zeer goed denkbaar, dat zoo iemand, wanneer hij bij den doop zijn instemming met de leer der Kerk betuigt, dit toch niet geveinsd, maar wel degelijk oprecht en eerlijk doet. En zeker ligt het niet op den weg van den Kerkeraad om zoo iemand dan te verbieden deze geloofsbelijdenis bij den doop af te leggen. Daartoe is de Kerkeraad nooit geroepen, want hij heeft bij alle leden der gemeente vlees aan te dringen op het openbaar belijden van zijn geloof, dan dit op eenigerlei manier

tegen te gaan. Wat de Kerkeraad alleen doen kan, is zulke personen niet ernstig wijzen op de inconsequentie van hun handwijze. Zelfs behoort de Kerkeraad dat niet alleen te doen in private gesprekken en vermaningen, maar zou de gelegenheid daarvoor in de eerste plaats bij den doop in het publiek moeten geboden worden. Wanneer de ouders verlangden zelf bij den doop van hun kind te staan en met de getuigen te antwoorden op de doopvragen, zou de Dienaar van het Woord hen openlijk van den kansel moeten vermanen en zeggen: indien gij, o ouders, thans openlijk bij den doop van uw kind verklaart te gelooven, dat de leer der Heilige Schrift de waarachtige en volkomene leer der zaligheid is en dat gij met de leer van harte instemt en daarin uw kinderen wilt onderwijzen, voelt ge dan niet, hoe zondig het is, dat ge welget die geloofsbelijdenis af te leggen voor het Avondmaal, en hoe ge daarmee uw eigen handwijze veroordeelt. Zulk een vermaning zou zeker niet nalaten indruk te maken niet alleen op die ouders, maar op heel de gemeente, en beter dan iets anders het middel kunnen zijn om het kwaad van het uitstellen der geloofsbelijdenis te bestrijden en tegen te gaan.

Aangerien in deze doopvragen, hoe nauwkeurig men ze ook bezien wil, dus niets voorkomt, waarop deze ouders geen ja zouden kunnen antwoorden, behoeft er dus ook geen bezwaar te zijn om aan die ouders, die dit verlangen, de beantwoording dezer doopvragen toe te staan. En in elk geval is het veel beter aan dit verlangen der ouders toe te geven, dan, zoals men dat wel heeft voorgesteld, in zulke gevallen de doopvragen te wijzigen en ze zoo in te kleeden, dat deze ouders daardoor een soort van legale positie in de Kerk zouden krijgen. Voorreest toch heeft geen enkele particuliere Kerk het recht om de liturgische formulieren te wijzigen of naast de bestaande formulieren andere op te stellen voor eigen gebruik. Evenals onze Confessie en onze Kerkenorde is ook onze Liturgie gemeen goed van al onze Kerken. De regeling van den eeredienst is juist daarom in de Liturgische formulieren vastgelegd, omdat er onder de Kerken, tot eenzelfde kerkengroep behorende, op dit punt eenparigheid behoort te wezen. Het zou daarom een zeer bedenkelijk verschijnsel wezen, wanneer een Kerkeraad eigenmachtig de doopvragen veranderde om voor bepaalde gevallen, want daarmede zou de deur geopend worden voor allerlei willekeur. Straks zou een andere Kerkeraad, die met den dogmatischen inhoud van de doopvragen het niet eens is, dan ook de woorden: „In Christus geheiligd“, weg kunnen laten. Reeds daarom kunnen we uit een formeel kerkrechtelijk oogpunt dezen weg niet goedkeuren. Maar nog veel ernstiger is ons tweede bezwaar, dat door de invoering van zulk een afzonderlijk formulier een onwettige toestand gesanctioneerd zou worden. Hetzelfde euvel, waaraan men in Amerika mank gaat, waar men tal van gemeenten heeft met een zeer kleine groep van communicanten en Avondmaalsgangers, en daarnaast een groot aantal „dooptelingen“, die allerlei rechten bezitten en officieel als zoodanig erkend worden, — zou daardoor in onze Kerken worden overgebracht. Juist om het kerkbegrip sulver te houden, mag de Kerk zulke toestanden, ook waar ze praktisch voorkomen, toch nooit ijken. Ze mag zulke leden, die nog geen belijdenissen des geloofs hebben afgelegd, geduldig een tijdlang dragen; ze mag rekening houden met historisch geworden toestanden en ingeroeste begrippen, die ten gevolge van een verkeerde prediking in de gemeente zijn binnenge-slopen; maar ze mag nooit den indruk geven, alsof zulke „dooptelingen“ een normale positie hebben in de Kerk. En dat zou juist geschieden wanneer men voor hen een afzonderlijk stel doopvragen ging invoeren. Natuurlijk bedoelt men dit niet, en wil men alleen tegengesteld komen aan praktische bezwaren; maar de ervaring leert, dat zulke uitzonderingsmaatregelen straks een gewoonte worden en het kwaad dan niet meer te verhelpen is. Juist de praktische bezwaren, die ontstaan, wanneer de leden der Kerk zich niet onderwerpen aan de ordinaantia van Gods Woord, moeten mede dienen, om hen tot gehoorzaamheid aan Gods Woord terug te leiden. Neemt men die praktische bezwaren weg, dan bestendigt en sterkt men het kwaad, waartegen men opkomen wil.

Dr. H. H. K.

Teestafel.

1. TIMOTHÉUS. Geïllustreerd Weekblad. Hoofredactie: J. N. VOORHOEVE. Uitgever: La Rivière en Voorhoeve, Zwolle.

Op deze christelijke periodiek, die ook als Maandaflevering loopt, vestig ik hier gaarne weer eens de aandacht.

Ook door de Afschrijving van deze week, de syte van den 18-en jaargang, wordt het weer duidelijk waarom TIMOTHÉUS in vele christelijke gesinselen een zoo geliefd familielid is. In het HOOFTBLAD, als naar gewoonte, als omgild dienst doet, wordt, in de rubriek: „Geschiedenis van den dag“, ditmaal van den val van ADRIANOPOL verhaald. Verder houdt daar de Redactie, in de rubriek: „Briefwisseling“, voeling met de lezers en vindt men er om het navrant verhaal van de ramp, die onlangs Noord-Amerika trof in storm en overstroming. In het HOOFTBLAD, schetst J. N. (Voorhoeve) in de rubriek: „Nieuw-Testamentische Voortgang“, op keurige en schijnloze wijze ditmaal de SAMARITAANSCHIE; het P. BROUWERS van SNEEK voort zijn lezenswaardige en in dit gedengjaar zeer passende Lovelie: GERECHTIG-BEVINDEN! Een verhaal uit het jaar der verlossing. (1813); en wordt uit „Bloemen uit den hof van Opvoeding en Ervaring“ van den ervaren paedagoog P. J. KLOPPER, het kostelijke stukje: VERKROONING, overgenomen, kostelijk omdat het o.m. op het evel der nijdigheid van den schied, op alle terreinen des levens bevestigden christelijken hulsvader wijst.

Dan, het HOOFTBLAD inhoud nog rijker. Van P. KAT PEN. h. VOORTHOEVE ik kan beoor-deelen en mooi gelust JAPAN en van L. K. G. WAT DE DIENEN DENKEN schreven stukje waarin h. heel interessant van h. Daartusschen de eursen, die Meij. H. S. S. vaste medewerkers, in 't plaatsen. Zij zijn o dat onder den titel: IN GEZELLE, in het najaarschets heet „Binnenleiden der eijre van GEZELLE“.

Acht! 'k En gave van dat de heldere zonn. — Vlienderen, Vlienderen, — ik, nog m.

'n Vlot gestileerd, Vlaanderen verleden en lijdelijk getuigend schets. Moge mijn hier de-aand op TIMOTHÉUS er toe bijblad, ook in die christel-waarin het tot dusver te verschaffen.

En steune men het, w. blad een levensgansetentatie.

A. J. J. KNAF. De MA-tijdelijk Overdenkingen v. Gemoeten bij J. B. Wol. Met dit boek heeft D.

dikant te Groningen, wie christus-verklaring ik besprak, de pante-literat-dert, maar ook verrijkt. Ook met dit passie bo-zijn reeds vroeger uitgeg. EFRATA, de bedoeling van „om den Bijbel de eerepl hergeven door een geede-dictier te brengen bij ho.

De lezing dezer besce-geschiedenis van onsen indruk gegeven, dat he-waartvan die geschiedel-de wijze waarop KNAF metterdaad iets diehter heeft en hart.

Van de eerste lijdena-zipelen tot de gr. eeggi hoofdlatenke de passie o. Zou verhaald, dat zij geschilderd wordt en to welke bij dit heilige voe der historische bijzonder-ook maar een oogenblik d uit het oog te doen verli-het u een blik doet slaas de ziel van uw Hellaad de harten van de mens. Lijder bewegen, maar t. Man van Smarten zelf, des Heceren, als de wer-zijns volke, in het middel. Dit boek is rijk aan i en stichtelijk in den s bouwden“.

3. Dr. A. VAN VELDHI Een bundel toespraken. 1913.

Dr. van VELDHIJZEN i de Ned. Herv. Kerk t. meen, opvolger van Prof. Als zoodanig doceert h Theologie, of zooda d diakonologische of ambe. Dat is zooveel als d. Deze bundel bevat to professor, in de nog betu dat hij zijn ambt vervt geopend.

Het zijn er vier, wa-vroeger een onderdri k voor waarheid en vrede“. I. De Pastorie, II. G. Gemeentamen met het Heid van den Evangelied. Dr. VELDHIJZEN laat d voorafgaan: „De toespra studenten en candidaten is geen wetenschappelijk een preek“.

Dat is een stelling w tegen weten te zeggen. Maar al is het ook, dese vier toespraken noo ik wil wel zeggen, dat hij toch wel door leert en d.

En dat zal hij er ook niet hervormden e in de pastorie sitten, vormde pastorie, met d. Er is in deze toespra domden humor een ees weldadig aandoest.

Het ideaal weer ees k. kend; het „Scin-sollende bondig zich te hooren to bied weer voor inbreng christelijke zielezorg, i alleen hoe het „behoort t het komen kan“.

Hij heeft daarbij de g van heel eenvoudige, maar praktijk onmisbare dinget dat het een indruk nlaas het doen van wat men liever moest laten, heel. 4. Prof. G. WEINRECH DES LEVEN I. J. M. Brédé gevers Mij, Rotterdam. Van dit in Duitschland land zoo bekende en ge-„jogelingen“, dat een me-Levensleer voor den chrn onlangs van de, onder toes-gemaakte vertaling, een d

Uit de

De Waarheidsvriend, ijver opkomt tegen het moderneren in de Hervorm het over de wijze, waa-kanten vragen stellen b belijdenis des geloofs:

In tal van plaatsen sij ten weer vragen gesteld b die principiel verschillen 39 Rgt. op het Godsdienste. Men is vrij om de ver-— maar men is niet vrij vragen neergelegd te ver-Andere waarheid te verw-pieel van verschil. Die b.v. de drieenheide

alleen
twee
elk
alleen
verma
aanvoor
in het
aanneer
doop
getuigen
n, zou
openlijk
zeggen:
bij den
dooven,
e waar
alheid
instemt
rwijzen,
is, dat
e leggen
armede
tulk een
druk te
naar op
s anders
aad van
bestijf
e nauw
u niets
een ja
i er dus
ouders,
g dezer
le geval
gen der
men dat
allen de
n te
en soort
krigen,
particu
e formu
estaande
or eigen
en onte
gemeen
ding van
e Litur
mdat er
engroep
behoort
e beden
en Ker
gen ver
en, want
worden
n andere
chen la
let eens
Christus
Reeds
tel kerk
el goed
is ons
ring van
a onwet
worden.
Amerika
meenten
an com
en daar
die aller
soondan
in onse
om het
de Kerk
sch voor
g sulke
s geloofs
ang dra
historisch
e begrip
kerke
deninge
e Indruk
normale
dat zou
hen een
g invoe
it niet,
en aan
ing leert,
a straks
aad dan
raktische
de leden
aan de
ten mede
aan Gods
men die
indigt en
men op
H. K.

Das, het Hoofdblad is aan lezenswaardig
inhoud nog rijker.
Van P. KAT. Het eerste stuk van een
verhaal over ik kan beoordeelen, van studie getui
genle en moel gekultreerde beschrijving van
Japan en van L. K. (upérus) in zijn rubriek:
WAT DE DIEREN DENKEN, een alleramusant-ge
schreven stukje waarin hij dikmaal de Hage
als interessant van haar zelf laat vertellen.
Daaruit waken de eerste van een aantal schet
sen, die Mj. H. S. S. K. (upérus) een der twee
vaste medewerkers in TIMOTHÉUS, van zins is
te plaatsen. Zij zijn ontnomen aan een boek,
dat onder den titel: IN HET LAND VAN GUIDO
GEZELLE, in het najaar zal verschijnen. Deze
schets heet "Binnenleidings" en heeft als motto
dit versje van GEZELLE:

Ach! 'k En gave van al het schoone,
dat de heldere zonne ziet,
— Vlienderen, Vlienderen spant de kroone, —
— een, — ik, nog mijn Vlienderen niet!

's Vlot gestileerd, van warme besicling voor
Vlienderen verleden en heden, ellende en heer
lijkheid getuigend schetsje.

Moge mijn hier de aandacht weeren een vestigen
op TIMOTHÉUS, dat toe bijdragen om dit familie
blad, ook in die christelijke kringen onder ons
waarin het tot dusver onbekend was, toegang
te verschaffen.

En steun men het, wat ook voor een familie
blad een levenswaarde is, al meer met adven
turen.

a. J. J. KNAF, DE MAN VAN SMARTEN. Sticht
stijfke Overdenkingen voor de huiskamer. Te
Groningen bij J. B. Wolters' U. M. 1913.

Met dit boek heeft D. KNAF hervormd pre
dikant te Groningen, wiens voortreffelijke Cate
chismus-verklaring ik hier voor eenigen tijd
besprak, de passie-literatuur niet alleen vermeer
derd, maar ook verrijkt.

Ook met dit passie boek is het, even als met
zijn reeds vroeger uitgegeven IN DE VELD VAN
EFRAÏA, de bedoeling van den geachtten Schrijver,
"om den Bijbel de eereplaats in het huisgezin te
hegeven door een gedeelte van zijn inhoud iets
dichter te brengen bij hoofd en hart."

De lezing dier beschrijving van de lijdens
geschiedenis van onzen Heiland heeft mij den
indruk gegeven, dat het gedeelte der Schrift
waaraan de geschiedenis de inhoud is, door
de wijze waarop KNAF het hier behandelde,
metterdaad iets dichter kan gebracht bij veler
hoofd en hart.

Van de eerste lijdensaanbeveling aan de dis
cipelen tot de gruwelijke dood in XXXIV
hoofdstukken de passie onzes Heeren vermaald.

Zoo verhaald, dat zij u als voor de oogen
geïllustreerd worden en toch met die soberheid
waak bij dit heilige voert; dat het de kennis
der historische bijzonderheden verrijkt, zonder
ook maar een oogenblik de geestelijke beteken
is met het oog te doen verliesen; en ook zoo, dat
het u een blik doet slaan in het heiligdom van
de ziel van uw Heiland en in wat omringt in
de herten van de menschen, die zich om den
lijder bewegen, maar toch altijd zoo, dat de
Man van Smarten zelf, als de lijdende knecht
des Heeren, als de verwerper van de saligheid
zijns volks, in het middelpunt blijft.

Dit boek is rijk aan leering en vertroosting,
en nietelijk in den schoonen zin van „op
bouwend".

Dr. A. VAN VELDHUIZEN, OP DE PASTORIE
Een bundel toespraken. Utrecht. G. J. A. Ruys.
1913.

Dr. VAN VELDHUIZEN is hoogleraar naarwege
de Ned. Herv. Kerk te Groningen. Naar ik
meen, opvolger van Prof. A. J. Th. Jonker.
Als zoodanig doceert hij o. m. de praktische
Theologie, of zoodaals dat bij ons heet: „de
dynamische of ambtelijke vakken".

Dit is zoodaals de theorie van de praktijk.
Deze bundel bevat toespraken, waarmee de
professor, in de nog betrekkelijk weinige jaren
dat hij zijn ambt vervult, zijn colleges heeft
gegeven.

Het zijn er vier, waarvan de oudste drie al
vroeger een onderaand kregen in de „Stemmen
voor waarheid en vrede".

I. De Pastorie, II. Natuur en ambt, III. Ge
meenschap met het Hellige, IV. De gezond
heid van den Evangeliedienaar.

Dr. VELDHUIZEN laat daarbij deze opmerking
voortgaan: „De toespraak waarmee men zijn
studenten en kandidaten na de vacatie begroet,
is geen wetenschappelijk college en evenmin
een preek".

Dat is een stelling waar ook ik niets zou
tegen weten te zeggen.

Maar al is het ook, dat de hoogleraar in
dese vier toespraken noch doceert, noch preekt,
ik wil wel zeggen, dat hij er, naar mijn meening,
toch wel door leert en door sticht.

En dat zal hij er zeker, theologanten,
ook niet bevoornden en theologen, die al
in de pastorie zitten, ook in 'n niet-her
vormde pastorie, mis doen.

Er is in dese toespraken bij weldadig aan
doenden humor een idealisme, dat niet minder
weldadig aandoet.

Het ideaal weer eens scherp te zien afgete
kend; het „Sola-sollende" weer eens kort en
bondig zich te hooren toespreken, kan er den
cedel weer voor indringen en, als een goede
christelijke zielzorger, zegt VELDHUIZEN niet
alleen hoe het „behoort te zijn", maar ook hoe
het komen kan.

Hij besit daarbij de gave om tegen het nalaten
van heel eenvoudige, maar toch voor de pastorale
praktijk onmisbare dingen, zoo te waarschuwen,
dat het een indruk nalaat die blijft, en ook over
het doen van wat men als harder en leerzamer
hever moest laten, heel rake dingen te zeggen.

P. O. F. G. WEINRECHT. HELLIG IS DE LENTE
DES LEVEN! J. M. Bredé's Boekhandel en Uit
gevers Mij. Rotterdam.

Van dit in Duitschland en ook in ons vader
land zoo bekende en gewaardeerde „boek voor
jongelingen", dat een metterdaad voortreffelijke
Levensleer voor den christen-jongeling bevat, is
onlangs van de, onder toezicht van Dr. B. J. Veld
maakte vertaling, een derde druk verschenen.

G.

Uit de Pers.

De Waarheidsvriend, die met onverdroten
lijver opkomt tegen het oneerlijk spel, dat de
modernen in de Hervormde Kerk spelen, heeft
het over de wijze, waarop de moderne pre
dikanten vragen stellen bij het afschrijven van de
belijdenis des geloofs:

wonderbaarlijk in Christus loochent, die Golgotha
eenvoudig de bevestiging noemt van de overtuiging
van Christus, die het kruis alleen niet als een
symbool van den lijdensweg des Christens — die
verschilt principieel met den geest en met de hoofd
zaak van de leer der Herv. Kerk en kan en mag
geen predikant zijn in de Herv. Kerk en mag ook
in de Kerk geen vragen stellen bij het doen van
belijdenis, die principieel verschillen van de vragen
door de Kerk in art. 39 omschreven.

En daarom, als moderne menschen hun rechten
in de Herv. Kerk willen bewijzen, door te zeggen:
„we zijn toch toegelaten in de Kerk!" — dan
antwoorden we: „da's waar, maar hoe?"

Is de predikant, die moderne leerlingen toeliet,
zoo eerlijk geweest om zijn beroepsbrief te laten
zien, waarin staat, dat hij bij zijn prediking en bij
zijn onderwijs niets anders zal verkondigen dan
't geen naar Gods Hellig Woord is? En heeft hij ook
laten zien, dat allen die met den geest en met de
hoofdzaken van de leer, meegedeeld in de Ned.
Geloofsbelijdenis, in den Heideb. Catechismus en
in de Leeregels van Dordt, verschillen, niet in
de Herv. Kerk thuis hooren?

Heeft hij ook gezegd, dat het alijd de eerlijke
bedoeling geweest is in de Herv. Kerk, dat men,
vrij in bijkomstige dingen, in hoofdzaak met el
kaar zou overeenstemmen, opdat het huis niet
tegen zichzelf verdeeld zou raken?

En heeft hij, als wetenschappelijk en ethisch ont
wikkeld man, niet verteld, dat ieder het zedelijk
recht mist om den naam te blijven dragen, als de
waarheden, in dien naam vervat, worden prijsge
geven?

De naam Hervormd heeft een degelijk erkende
historische betekenis gekregen en het is alleen
een ruwe consensie en een verstompt hart, dat
den naam wil blijven houden als het wezen wordt
verworpen.

Wie kan het met een eerlijk gemoed bevestigen
Hervormd te zijn, in de Hervormde Kerk thuis
te hooren — als alles wat kenmerkend Hervormd is,
verworpen wordt?

De leer van de Schrift, de leer van de sacra
menten, de leer van de tucht verwerpt men.
De leer aangaande de drie-eenheid Gods, aanga
nde het verhoeden lijden en sterven van
Christus, aangaande de opstanding des vleesch
loochent men.

Eigenlijk mist men elk aanrakingspunt met de
leer der Hervormde Kerk.

En daarom handelen de moderne predikanten
oneerlijk, als zij bij het toetreden als proponent in
de Kerk, welbewust met den geest en met de
hoofdzaken der Herv. leer verschillend, beloven
overeenkomstig die leer te zullen spreken en
handelen.

Ze handelen oneerlijk, als zij met onderteke
ning van hun beroepsbrief beloven in het midden
van de Herv. Kerk niet anders te zullen spreken
en handelen dan overeenkomstig Gods Hellig Woord.

Ze handelen oneerlijk, als zij ook anderen bewe
gen om maar tot de Kerk toe te treden als lid
maten, al verschillen ze met den geest der Her
vormde leer en al draagt hun levensbeschouwing
een gansch ander karakter.

Zij die geopen zijn op de gemeente toe te zien
en te waken voor de belijdenis en den wandel der
gemeentelieden, zij moeten niet beginnen met de
belijdenis in geest en hoofdzaak toe te stemmen en
anderen te verhandelen, dat zij zich niet verbinden
aan een kerk, waar ze niet thuis hooren.

Maar we leven wat ik betreft in treurige dagen.
Want waar men alle zedelijk recht mist om in
de Herv. Kerk te treden, daar gaat men
te ontkennen en om te weeten, dat de consensie
niet meer spreekt en het gevoel is afgestompt.

Laten we den ernst van deze schrikkelijke om
standigheid toch gaan voelen.

Laten we niet in het paradijs van den dwaas
gaan wonen en de handen voor de oogen houden
of zeggen: 't is zoo erg niet.

Laten we ook niet onzen intrek nemen in den
kring van hen, die God verzoeken, door te zeggen:
de Heere moet het maar anders maken — wij
doen niets.

Laten we den ernst van den toestand gevoelen.
Laten we met Maria Magdalena uitschreeuwen:
„zij hebben mijnen Heere weggenomen".

Nooit was er dringender behoefte aan de stem
men der getrouwen dan nu — om voor de leer
der Kerk op te komen!

Niet minder belangrijk is, wat se in betref
fende nummer schrijft over de poging om de Staats
school weer Christelijk te maken.

Wat is er op schoolgebied veel veranderd.
De Overheid wilde schoolmeesters. Zoodaals
de heidschik-griekse opvatting was: de Staat moest
de kinderen opvoeden tot staatsburgers.

Waartegenover staat de bijbelsch-christelijke
opvatting: de ouders hebben hunne kinderen op
te voeden in de vrees des Heeren.

Zoo oud als Gods Woord is, zoo oud is ook de
regel de ouders moeten zorgen voor hun kinderen.
Lees Deut. 6: 7; Ps. 78: 5 enz.

De idee van de Openbare School is dus zuiver
heidssch. De Staat laat in het openbaar van
Staatswege de kinderen onderwijzen in 't geen zij
als toekomstige staatsburgers noodig hebben.

De idee van de bijzondere, van de Christelijke
School is dus geheel bijbelsch: de ouders zorgen er
voor dat hun kinderen onderwijs ontvangen tot
eere Gods, tot welzijn voor eigen levensweg.

Na wilde men aanvankelijk niets weten van dat
bijzonder, van dat christelijke onderwijs.

Vader Staat zag het met leede oogen aan, dat
de School aan de Ouders kwam en dat de kin
deren werden onderwezen naar den eisch Gods, in
Zijn Woord ons bekend gemaakt.

En geen middel is onbeproefd gelaten om het
bijzonder, het Christelijk Onderwijs den kop in te
drukken.

Eveaewel, de Heere heeft het voorspoedig ge
maakt.

In het jaar 1857 waren er 58 Christelijke Scholen:
in 1891 waren er 500, in 1901 waren er 651 en nu
in 1913 zijn er bijna 1100.

1100 Protestantische Scholen; Scholen met den
Bijbel — waar ongeveer 170 duizend kinderen
onderwijs naar de Schriften ontvangen.

Voor een goed deel onderhouden door den Staat
— maar in 1913 gaven de protestantische christenen
alleen in de Unie-collectie toch nog 100 duizend
gulden voor hun Scholen met den Bijbel.

En wat heeft de Heere groote dingen gedaan;
dies zijn wij verblijd.

En nu willen we niet weten van accorderen
met den Staat. Nu willen we niet hooren van
halve maatregelen met het Openbaar Onderwijs.

We willen met ernst en met kracht vragen aan
een Christelijke Overheid: doe wat Gods Woord
u beveelt.

Geef aan de Ouders volledige vrijheid om hunne
kinderen naar den eisch van Gods Woord te on
derwijzen en steun die Scholen met alle krachten,
naar 't geen billijk, behoorlijk, wenschelijk, noodig is.

Vader Staat doe ons recht.

Ga zelf geen Orthodoxe, neutrale, Roomsche en
Joodsche Scholen oprichten. Met vier aangezichten
tegelijk loopt Gij tegen vier muren U te pletter.

Geef vrijheid aan de Ouders en Gij doet recht
in het midden van Nederland, dat Gods Woord
nog niet vergeten is en dat prijs stelt op de vrij
heid van zijn burgers.

Trouwens, de oogen gaan steeds meer open
voor het gevaar, dat hierin voor de ontwikkeling
onzer vrije Christelijke School schuilt, gelijk
blijkt uit een citaat, dat de Waarheidsvriend
aanhalt uit een Kerkbladje uitgegeven door
D. J. C. V. Meischke te Raamsdonkveer en Da.
I. C. S. Locher te Waspik:

De kerstening der Openbare school, daar heen
wil Dr. Kromsigt ons te rug roepen. We elchen
heel het volk voor den Heere op.

En toch: Het is gemakkelijker te zeggen, hoe
het niet moet, dan hoe het wel moet. Brengt het

middel, dat Dr. Kromsigt voorstelt, ons nu waar
we wezen moeten? Hij stelt voor: facultatieve
splijting der volkschool naar de verschillende
geindens. Wat de praktijk aangaat, zal 't op som
mige plaatsen helpen; maar zouden niet onse kleine
Hervormde minderheden in Brabant en Limburg
nog meer in het gedrang komen? En wat het be
slissing aangaat: ontkomen we op dien weg aan de
splijting van ons volk? Beantwoordt die splijting
aan den eisch: Heel de Kerk en heel het volk?

Is het rijk een groot verschil, of we de vrije
school voor geheel de natie hebben, of dat de
verschillende geindens de openbare school verde
delen? Het sgelijk rich's van geloof en bijgeloof
(en ongelooft) blijft doordende nog meer gehand
haafd. Alvorens van harte met het voorstel in te
stemmen, zouden we dese vragen gaarne beant
woord zien.

Aan welk citaat de Waarheidsvriend dit nog
toevoegt:

Wij willen daar ook de aandacht nog eens op
vestigen. Komt op deze wijze de stelling: „heel
het volk niet op haar rug te liggen? Wordt niet
eenvoudig de werkelijkheid aanvaard: een volk,
dat verdeeld is? En is het wel waar, dat op deze
wijze de Overheid uitkomt als een Christelijke
Overheid, daar zij het volk verdeelt in groepen
van orthodoxen, neutralen, ongelovigen, vijand
igen, socialisten enz. enz. zijn er ook nog? Room
schen en Joden en welk wat wils geeft?

En wat is het voordeel dat deze splijting heeft
boven dese vrije school voor heel de natie?

We vinden het zoo jammer, dat de kwestie door
Dr. Kromsigt zoo gesteld is en telkens weer gesteld
wordt.

Want wanneer het om het 1ste beginsel in de
schoolkwestie gaat, dan is het toch dit: een christ
elijke Overheid heeft te zorgen, dat de school
zooveel mogelijk aan de Ouders komt. De Heere
legde aan de Ouders de taak op hun kinderen op
te voeden, te onderwijzen en te doen onderwijzen.

Daar de Staat gaat schoolmeesters is maar een
heidenschik beginzel.

Moest nu niet als een man worden opgetrokken
over de leuze: de vrije school voor heel de natie?

En moest het dwaas denkbeeld van een christ
elijke openbare school, die de bijzondere christelijke
school kan dood concurren niet verre blijven
bij alle besprekingen in dese?

Vergadering der classe Haarlem,
gehouden te Haarlem op Dinsdag
11 Maart 11.

De voorzitter der vorige vergadering, Dr.
Tibben, opent met gebed, nadat gezongen is
Psalm 84: 3 en gelezen Psalm 131.

De laatste berichten worden aangelezen door Dr.
van Wijk en v. d. Meulen. Alle kerken zijn wel
vertegenwoordigd. Een tweetal heeft instructie.
Het moderamen bestaat diemaal uit de broeders
Dr. Kramer, praeceptor; Dr. de Vries, scriba en
Dr. Tibben, assessor.

De notulen der vorige vergadering worden
pro memorie gelezen.

De disparen des Woords-Groenewegen van
Halfweg en Dekker van Nieuw-Vennep worden
door den praeses gelijk gewenscht: eerste
genoemde met zijn komst in onse classe, laat
genoemde met zijn herstel uit krankheid.

De kerken van Sloterveer, Beverwijk, West
saan en Krommenie zien hun aanvragen om
steun toegestaan; die van Velsen, als zijnde
thans vacant, gedeeltelijk.

Eene grensregeling tusschen Haarlem en Velsen
blijkt niet noodig te zijn. Deze zaak wordt aan
het oordeel der betrokken kerkeraden overge
laten.

De kerken van Zaandam en Koog-Zaandijk
ontvingen advies inzake vermaning der tucht
over een lid hunner gemeente.

Aan de kerken van Wormer en Velsen worden
voor dit trimester resp. drie en één vacature
beurten toegestaan.

De classe Alkmaar ontvangt op haar verzoek
ook nu weer drie vacaturebeurten.

En uitgebreid rapport over den arbeid der
zendings wordt uitgebracht door Dr. Breukelaar.
Dat geeft stof tot blijdschap en dank aan den
Heere, vooral om den goeden gang van den
arbeid te Solo.

De kerken van IJmuiden, Vijfhuisen en Wor
merveer ontvangen advies in zaken van opricht
en tucht.

Onderrekenende verkenningen vinden plaats,
terwijl collecten en bijdragen worden gield.

Daarna wordt de vergadering gesloten door
den praeses, die laat zingen Psalm 136: 1 en
voorgaat in dankgebed.

Op last der classe:
J. A. DE VRIES, h. i. scriba.

Kort verslag van de vergadering van
de classe Alkmerk, gehouden te
Nieuwendijk, 27 Maart 1913.

1. Dr. Goedbloed opent de vergadering op
de gebruikelijke wijze.

2. Dr. Goedbloed is voorzitter, Dr. de Jonge,
assessor, Dr. Pontier, scriba. Achtereenvolgens
zullen scriba zijn: Dr. de Jonge en Dr. Goed
bloed.

3. De credentiebrieven worden in orde be
vonden. Alle kerken zijn vertegenwoordigd, aan
een diaken uit G.-R. wordt keurstem verleend.

4. De notulen worden overnemer, met dank
aan den vorigen scriba, goedgekeurd.

5. Ingekomen: een schrijven van broeder O.
uit R.; van broeder H. uit N.; van broeder V.
uit W. B.

6. Dr. de Jonge brengt rapport uit van den
arbeid der deputaten, benoemd in de kwestie
van W. B. Deputaten wordt dank gezegd voor
hun arbeid, en met blijdschap de goede uitslag
geconstateerd.

7. Dr. Bosch rapporteert over den Evangeli
satie-arbeid en doet belangwekkende mede
deelingen over den arbeid te Heerlen, Maas
richt, Eindhoven en Tilburg.

8. Dr. Bosch brengt rapport uit over het
suppletiefonds tot ondersteuning van hulpe
behoevende krankzinnigen. Aan twee personen
wordt hulp verleend.

9. Dr. Pontier rapporteert over den te houden
classicalen zendingsdag. Deputaten krijgen mach
tiging tot het vragen van sprekers.

10. Bij art. 41 K.O. krijgt de kerk van D.
advies in een tucataak, ontvangt de kerk van
G.-R. toestemming om de tweede trap van censuur
toe te passen, doet de kerk van S. een ver
blijdende mededeeling over de verhooging van
het predikantstracament en verklaart de kerk
van W., dat zij inzake het predikantstracament

niet meer hulpbehoevend is. De classis spreekt
op een desbetreffende vraag haar belangstelling
uit met de voorgenomen kerkverbouwing van W.
De classis wijst Dr. Pontier aan als consulens
voor W. B.

11. Inzending collecten voor evangelisatie en
Theol. Fac. V. U., en contributie voor den
arbeid in de Rijsoverheid. Als deputaat voor
dese contr. wordt aangewezen Dr. Pontier.

12. Regeling vacaturebeurten.

13. De volgende classische vergadering zal
gehouden worden te Werkendam A, roepende
kerk: Waardhuizen.

14. Gekozen worden tot afgevaardigden Part.
Syn.: Dr. Goedbloed, de Jonge, Bosch, primus;
Dr. v. Rennes, v. d. Zanden, de Jong, sec.;
ouderlingen Kool, v. Drunen, v. Helden, primus;
ouderlingen Rombout, v. 't Sant, v. d. Meyden,
secundus.

15. Aan de Part. Syn. zullen worden voor
gedragen als deputaten voor Evangelisatie-berlei:
Dr. Goedbloed en Bosch, ouderling Kool.

16. Aan de Part. Syn. zal worden voorge
steld, dat bij het toesleggen van steun aan
hulpbehoevende kerken, de toelagen niet zal
gevoonden worden uit onslag, maar uit de kas
voor hulpbehoevende kerken.

17. De classis besluit broeder O. uit R. te
antwoorden, dat zij bij haar besluit perisistert.

18. Het schrijven van broeder H. uit N.
wordt voor kennisgeving aangenomen.

19. Broeder V. uit W. B., ter classische
vergadering aanwezig, wordt uigenoedigd, zijne
beschuldiging, in een vorig schrijven tegen de
classis ingesproken, terug te nemen. Aangezien
genoemde broeder daartoe niet kan besluiten,
gaat de classis op zijne zaak niet verder in.

Bij hoofdelijke stemming wordt dit besluit alge
meen goedgekeurd.

20. Bij de rondvraag wordt de wenschelijkheid
erkend, dat noch op classische, noch op syno
dale vergaderingen alleen gekozen worde uit de
aanwezige afgevaardigden.

21. De assessor gaat voor in dankzegging,
waartoe de voorzitter der vergadering sluit.

Namens de classis,
G. J. PONTIER, h. i. scriba.

Officieele Berichten.

Classis Brielle.

De kerkeraad der Geref. kerk van Hellevoet
sluis bericht, dat de classis Brielle D.V. ver
gaderen zal te Hellevoetsluis op Woensdag 7 Mei
a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht
voor Dinsdag 22 April a.k. bij den scriba
Molenaarstraat 90, Hellevoetsluis.

Namens den raad der roepende kerk:
A. KOLLAARD, praeceptor.
P. V. HARTINGVELDT, scriba.
Hellevoetsluis, 7 April 1913.

Vergadering der classe Haarlem,
gehouden te Haarlem op Dinsdag
11 Maart 11.

De voorzitter der vorige vergadering, Dr.
Tibben, opent met gebed, nadat gezongen is
Psalm 84: 3 en gelezen Psalm 131.

De laatste berichten worden aangelezen door Dr.
van Wijk en v. d. Meulen. Alle kerken zijn wel
vertegenwoordigd. Een tweetal heeft instructie.
Het moderamen bestaat diemaal uit de broeders
Dr. Kramer, praeceptor; Dr. de Vries, scriba en
Dr. Tibben, assessor.

De notulen der vorige vergadering worden
pro memorie gelezen.

De disparen des Woords-Groenewegen van
Halfweg en Dekker van Nieuw-Vennep worden
door den praeses gelijk gewenscht: eerste
genoemde met zijn komst in onse classe, laat
genoemde met zijn herstel uit krankheid.

De kerken van Sloterveer, Beverwijk, West
saan en Krommenie zien hun aanvragen om
steun toegestaan; die van Velsen, als zijnde
thans vacant, gedeeltelijk.

Eene grensregeling tusschen Haarlem en Velsen
blijkt niet noodig te zijn. Deze zaak wordt aan
het oordeel der betrokken kerkeraden overge
laten.

De kerken van Zaandam en Koog-Zaandijk
ontvingen advies inzake vermaning der tucht
over een lid hunner gemeente.

Aan de kerken van Wormer en Velsen worden
voor dit trimester resp. drie en één vacature
beurten toegestaan.

De classe Alkmaar ontvangt op haar verzoek
ook nu weer drie vacaturebeurten.

En uitgebreid rapport over den arbeid der
zendings wordt uitgebracht door Dr. Breukelaar.
Dat geeft stof tot blijdschap en dank aan den
Heere, vooral om den goeden gang van den
arbeid te Solo.

De kerken van IJmuiden, Vijfhuisen en Wor
merveer ontvangen advies in zaken van opricht
en tucht.

Onderrekenende verkenningen vinden plaats,
terwijl collecten en bijdragen worden gield.

Daarna wordt de vergadering gesloten door
den praeses, die laat zingen Psalm 136: 1 en
voorgaat in dankgebed.

Op last der classe:
J. A. DE VRIES, h. i. scriba.

Kort verslag van de vergadering van
de classis Alkmerk, gehouden te
Nieuwendijk, 27 Maart 1913.